

emotionele veiligheid

communiceren

Kennen/ herkennen

leeftijd: 4-12

nr: 1105

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten kennen ieder kind in de groep; ze kennen hen **bij naam** en weten **persoonlijke bijzonderheden**. In het contact met het kind wordt die **kennis gebruikt**.

negatief:

De beroepskrachten **kennen niet alle kinderen** in de groep; ze **kennen hen niet allemaal bij naam** en/of **weten persoonlijke bijzonderheden niet**. In het contact met het kind wordt die **kennis niet gebruikt**.

emotionele veiligheid

communiceren

Respectvol contact

leeftijd: 4-12

nr: 1106

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten **sluiten op passende wijze aan** op de situatie en/of de vraag van een kind. Er is **verbaal en non-verbaal** contact. De beroepskrachten geven kinderen de gelegenheid antwoord te geven op hun vraag, en ondersteunen waar nodig.

negatief:

De beroepskrachten hebben **nauwelijks contact** met de kinderen, niet verbaal en/of niet non-verbaal. Zij communiceren met name via **instructies en commando's**.

emotionele veiligheid

communiceren

Respectvol contact

leeftijd: 4-12

nr: 1106

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten **sluiten op passende wijze aan** op de situatie en/of de vraag van een kind. Er is **verbaal en non-verbaal** contact. De beroepskrachten geven kinderen de gelegenheid antwoord te geven op hun vraag, en ondersteunen waar nodig.

negatief:

De beroepskrachten hebben **nauwelijks contact** met de kinderen, niet verbaal en/of niet non-verbaal. Zij communiceren met name via **instructies en commando's**.

emotionele veiligheid

communiceren

Respectvol contact (2)

leeftijd: 4-12

nr: 1107

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten zijn **geduldig** en **volgen in hun interactie** initiatieven van het kind. De beroepskrachten laten merken dat ze kinderen **begrijpen** en **reageren adequaat** op hen.

negatief:

De beroepskrachten hebben een **hoog tempo** en zijn **ongeduldig** naar de kinderen toe. De beroepskrachten reageren vanuit **eigen belang**.

Aansluiten

leeftijd: 4-8

nr: 1108

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten **verwoorden** in veel situaties hun gedrag. Zij **benoemen** wat zij doen of gaan doen en wat kinderen doen of ervaren. Zij **sluiten in lichaamshouding en stem-/taalgebruik aan** op het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

negatief:

De beroepskrachten sluiten in hun **lichaamshouding** en **stem-/taalgebruik** niet aan op het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De beroepskrachten benoemen niet wat zij doen of zien, en/of wat kinderen doen of ervaren.

emotionele veiligheid

communiceren

Aansluiten

leeftijd: 4-8

nr: 1108

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

De beroepskrachten **verwoorden** in veel situaties hun gedrag. Zij **benoemen** wat zij doen of gaan doen en wat kinderen doen of ervaren. Zij **sluiten in lichaamshouding en stem-/taalgebruik aan** op het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

negatief:

De beroepskrachten sluiten in hun **lichaamshouding** en **stem-/taalgebruik** niet aan op het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De beroepskrachten benoemen niet wat zij doen of zien, en/of wat kinderen doen of ervaren.

emotionele veiligheid

communiceren

Afsluiten/ overgang opvang – thuis

leeftijd: 4-12

nr: 1109

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten **nemen** - als zij zelf weggaan of als een kind vertrekt - **afscheid** van de kinderen met een **persoonlijke** opmerking of groet.

negatief:

De beroepskrachten **nemen** - als zij zelf weggaan of als een kind vertrekt - **geen afscheid** van de kinderen met een **persoonlijke** opmerking of groet.

emotionele veiligheid

communiceren

Sensitieve responsiviteit

leeftijd: 8-12

nr: 1110

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

De beroepskrachten zien te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact op aan. Er is **aandacht voor het individuele tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

negatief:

De beroepskrachten laten **niet zien** te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact niet op aan. Er is **geen aandacht** voor het individuele **tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

Sensitieve responsiviteit

leeftijd: 8-12

nr: 1110

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten zien te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact op aan. Er is **aandacht voor het individuele tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

negatief:

De beroepskrachten laten **niet zien** te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact niet op aan. Er is **geen aandacht** voor het individuele **tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

emotionele veiligheid

communiceren

Sensitieve responsiviteit

leeftijd: 8-12

nr: 1110

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten zien te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact op aan. Er is **aandacht voor het individuele tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

negatief:

De beroepskrachten laten **niet zien** te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact niet op aan. Er is **geen aandacht** voor het individuele **tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

emotionele veiligheid

vertrouwde relatie

contact/affectie

leeftijd: 4-12

nr: 1205

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten **laten merken dat ze de kinderen accepteren zoals ze zijn**. De kinderen krijgen vaak **bevestiging en/of aanmoediging** van de beroepskrachten die betrekking hebben op hun gedrag, belangstelling, ideeën en gevoelens.

negatief:

De beroepskrachten **tonen geen affectie** naar de kinderen, maar nemen hun zorgtaak wel serieus. Zij gedragen zich als **'toezichthouder'**.

emotionele veiligheid

vertrouwde relatie

contact/affectie

leeftijd: 4-12

nr: 1205

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten **laten merken dat ze de kinderen accepteren zoals ze zijn**. De kinderen krijgen vaak **bevestiging en/of aanmoediging** van de beroepskrachten die betrekking hebben op hun gedrag, belangstelling, ideeën en gevoelens.

negatief:

De beroepskrachten **tonen geen affectie** naar de kinderen, maar nemen hun zorgtaak wel serieus. Zij gedragen zich als **'toezichthouder'**.

Individuele aandacht

leeftijd: 4-12

nr: 1206

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten reageren op een **warme en ondersteunende manier** op het individuele kind. Zij hebben **één-op-één contact** met individuele kinderen.

negatief:

De beroepskrachten reageren **niet op een warme en/of ondersteunende manier** op het individuele kind. Zij hebben **geen professioneel-affectieve relatie** met de kinderen. Zij sluiten niet aan op individuele kinderen.

emotionele veiligheid

vertrouwde relatie

Extra steun

leeftijd: 4-12

nr: 1207

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten bieden **passende steun** aan kwetsbare kinderen.

negatief:

De beroepskrachten hebben weinig oog voor **kwetsbare** kinderen in hun groep. Zij reageren in 'noodsituaties' (als het kind schreeuwt, huult, valt), maar zijn **niet proactief**.

emotionele veiligheid

vertrouwde relatie

Structuur en flexibiliteit

leeftijd: 4-12

nr: 1208

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten laten in het programma **ruimte voor flexibiliteit** voor onvoorziene situaties, uitloop van geplande activiteiten of voorkeur-activiteiten van kinderen. De overgangen tussen activiteiten zijn **aangekondigd en voorspelbaar** voor kinderen.

negatief:

De beroepskrachten laten **niet** toe dat van het programma wordt **afgeweken**. Of: De overgangen tussen activiteiten zijn **abrupt**, waardoor kinderen zich **overvallen** kunnen voelen.

emotionele veiligheid

vertrouwde relatie

Structuur en flexibiliteit

leeftijd: 4-12

nr: 1208

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten laten in het programma **ruimte voor flexibiliteit** voor onvoorziene situaties, uitloop van geplande activiteiten of voorkeur-activiteiten van kinderen. De overgangen tussen activiteiten zijn **aangekondigd en voorspelbaar** voor kinderen.

negatief:

De beroepskrachten laten **niet** toe dat van het programma wordt **afgeweken**. Of: De overgangen tussen activiteiten zijn **abrupt**, waardoor kinderen zich **overvallen** kunnen voelen.

Welbevinden

leeftijd: 4-12

nr: 1305

Interactievaardigheden: kind uitkomstmaten - welbevinden kinderen

positief:

Het **welbevinden** van de kinderen is **hoog**. De meeste kinderen zijn **ontspannen en bezig** met elkaar of met een activiteit.

negatief:

Het **welbevinden** van de kinderen is **laag**. De meeste kinderen zijn **niet ontspannen**, stil, ontevreden, of snel in paniek.

emotionele veiligheid

sfeer

Sfeer

leeftijd: 4-12

nr: 1306

Interactievaardigheden: kind uitkomstmaten - welbevinden kinderen

positief:

Er is een **aangename sfeer** in de groep. In de getoonde emoties laten kinderen zien dat ze zich **op hun gemak** voelen. De emoties zijn passend bij de situatie.

negatief:

De sfeer in de groep is **onrustig**. Er is conflict of spanning tussen de kinderen onderling.

persoonlijke competentie

ontwikkeling

Vrije tijd / ontspanning

leeftijd: 4-12

nr: 2104

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

Kinderen hebben de mogelijkheid om zich te **ontspannen** en/of bij te komen van de schooldag.

negatief:

Kinderen **hebben geen mogelijkheid** om zich te ontspannen en/of bij te komen van de schooldag.

persoonlijke competentie

ontwikkeling

Initiatief / kiezen

leeftijd: 4-12

nr: 2105

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

Kinderen **krijgen de ruimte** om zelf te kiezen wat ze willen doen en met wie, en de beroepskrachten **bieden gevarieerde uitdagende activiteiten** waaruit zij mogen kiezen. Kinderen **krijgen ondersteuning** van de beroepskracht bij hun eigen inspanningen en initiatieven.

negatief:

De beroepskrachten **nemen de regie** geheel over van de kinderen. Of de beroepskrachten **laten het initiatief** voor activiteiten geheel bij het kind zelf. Of beroepskrachten **volgen niet** de initiatieven van kinderen.

Initiatief / kiezen

leeftijd: 4-12

nr: 2105

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

Kinderen **krijgen de ruimte** om zelf te kiezen wat ze willen doen en met wie, en de beroepskrachten **bieden gevarieerde uitdagende activiteiten** waaruit zij mogen kiezen. Kinderen **krijgen ondersteuning** van de beroepskracht bij hun eigen inspanningen en initiatieven.

negatief:

De beroepskrachten **nemen de regie** geheel over van de kinderen. Of de beroepskrachten **laten het initiatief** voor activiteiten geheel bij het kind zelf. Of beroepskrachten **volgen niet** de initiatieven van kinderen.

Initiatief / kiezen

leeftijd: 4-12

nr: 2105

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

Kinderen **krijgen de ruimte** om zelf te kiezen wat ze willen doen en met wie, en de beroepskrachten **bieden gevarieerde uitdagende activiteiten** waaruit zij mogen kiezen. Kinderen **krijgen ondersteuning** van de beroepskracht bij hun eigen inspanningen en initiatieven.

negatief:

De beroepskrachten **nemen de regie** geheel over van de kinderen. Of de beroepskrachten **laten het initiatief** voor activiteiten geheel bij het kind zelf. Of beroepskrachten **volgen niet** de initiatieven van kinderen.

Verrijken

leeftijd: 4-12

nr: 2106

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

De beroepskrachten **geven passende steun** bij het ontdekken en verrijken van spelmogelijkheden. Zij **verwoorden wat er gebeurt** en bieden nieuwe kansen voor vervolgspeel. Zij maken soms even deel uit van de spelsituatie, waarbij de **regie bij de kinderen** blijft.

negatief:

De beroepskrachten geven enkel **instructie en correctie** tijdens het spel van kinderen. Soms 'breken zij in' en **nemen het spel** op een versturende manier **over**.

Verrijken

leeftijd: 4-12

nr: 2106

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

De beroepskrachten **geven passende steun** bij het ontdekken en verrijken van spelmogelijkheden. Zij **verwoorden wat er gebeurt** en bieden nieuwe kansen voor vervolgspeel. Zij maken soms even deel uit van de spelsituatie, waarbij de **regie bij de kinderen** blijft.

negatief:

De beroepskrachten geven enkel **instructie en correctie** tijdens het spel van kinderen. Soms 'breken zij in' en **nemen het spel** op een versturende manier **over**.

Wachten

leeftijd: 4-12

nr: 2107

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

Kinderen hoeven tijdens overgangssituaties **amper te wachten**. Waar mogelijk krijgen zij een **actieve rol** tijdens het overgangsmoment.

negatief:

Kinderen **wachten lang** tijdens overgangssituaties (soms wel langer dan 5 minuten) en krijgen daarin ook **geen actieve rol**.

persoonlijke competentie

ontwikkeling

Wachten

leeftijd: 4-12

nr: 2107

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

Kinderen hoeven tijdens overgangssituaties **amper te wachten**. Waar mogelijk krijgen zij een **actieve rol** tijdens het overgangsmoment.

negatief:

Kinderen **wachten lang** tijdens overgangssituaties (soms wel langer dan 5 minuten) en krijgen daarin ook **geen actieve rol**.

persoonlijke competentie

ontwikkeling

Stimuleren

leeftijd: 4-12

nr: 2108

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

Uit het handelen van de beroepskrachten blijkt dat de beroepskrachten **weten hoe de ontwikkeling van kinderen** in de onderbouw, middenbouw, en bovenbouw **verloopt** en houden hier rekening mee.

negatief:

Uit het handelen van de beroepskrachten blijkt dat de beroepskrachten **onvoldoende kennis hebben** van de ontwikkeling van het onderbouw-, middenbouw- en bovenbouwkind. Of de beroepskrachten **houden** in de omgang met de kinderen **geen rekening met het ontwikkelingsniveau** van de kinderen.

persoonlijke competentie

ontwikkeling

Stimuleren

leeftijd: 4-12

nr: 2108

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

Uit het handelen van de beroepskrachten blijkt dat de beroepskrachten **weten hoe de ontwikkeling van kinderen** in de onderbouw, middenbouw, en bovenbouw **verloopt** en houden hier rekening mee.

negatief:

Uit het handelen van de beroepskrachten blijkt dat de beroepskrachten **onvoldoende kennis hebben** van de ontwikkeling van het onderbouw-, middenbouw- en bovenbouwkind. Of de beroepskrachten **houden** in de omgang met de kinderen **geen rekening met het ontwikkelingsniveau** van de kinderen.

Autonomie

leeftijd: 4-12

nr: 2206

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten geven de kinderen **passende uitleg, aanwijzingen en correcties**. Zij geven het kind daarbij **autonomie** om zelf te kiezen of mee te denken.

negatief:

De interacties van beroepskrachten zijn **dwingend en/of sturend**. De beroepskrachten staan het kind niet toe om zelf te bepalen wat het wil of **verplichten** een kind om aan bepaalde activiteiten (mee) te doen.

Autonomie

leeftijd: 4-12

nr: 2206

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

De beroepskrachten geven de kinderen **passende uitleg, aanwijzingen en correcties**. Zij geven het kind daarbij **autonomie** om zelf te kiezen of mee te denken.

negatief:

De interacties van beroepskrachten zijn **dwingend en/of sturend**. De beroepskrachten staan het kind niet toe om zelf te bepalen wat het wil of **verplichten** een kind om aan bepaalde activiteiten (mee) te doen.

Aandacht

leeftijd: 4-12

nr: 2207

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten tonen hun betrokkenheid door **met aandacht** naar individuele kinderen te luisteren en **aan te sluiten** op de inhoud van wat een kind vertelt. Zij houden intussen contact met de rest van de groep, zonder dat de persoonlijke gerichtheid op het kind hieronder lijdt.

negatief:

De beroepskrachten laten zich **afleiden** als zij naar een kind luisteren en reageren tijdens het luisteren ook op andere kinderen of collega's. Wat het kind vertelt leidt niet altijd tot een adequaat antwoord of juiste actie van de beroepskracht.

Voorspelbaarheid

leeftijd: 4-12

nr: 2208

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

De beroepskrachten geven duidelijke informatie het verloop van de dag in totaliteit, over de start, de loop en het einde van een situatie; Het is voor kinderen **inzichtelijk**. De beroepskrachten **ronden contactmomenten** af door te benoemen wat er gaat gebeuren en geven kinderen de tijd om wat te zeggen of te reageren (oogcontact).

negatief:

Het verloop van de dag en/of de situatie is voor kinderen **onduidelijk en onvoorspelbaar**. De beroepskrachten veranderen of beëindigen situaties waar het kind nog bezig is **zonder adequate waarschuwing**. De beroepskrachten **kondigen een overgang niet aan** voordat zij bepaalde handelingen gaan doen

Voorspelbaarheid

leeftijd: 4-12

nr: 2208

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

De beroepskrachten geven duidelijke informatie het verloop van de dag in totaliteit, over de start, de loop en het einde van een situatie; Het is voor kinderen **inzichtelijk**. De beroepskrachten **ronden contactmomenten** af door te benoemen wat er gaat gebeuren en geven kinderen de tijd om wat te zeggen of te reageren (oogcontact).

negatief:

Het verloop van de dag en/of de situatie is voor kinderen **onduidelijk en onvoorspelbaar**. De beroepskrachten veranderen of beëindigen situaties waar het kind nog bezig is **zonder adequate waarschuwing**. De beroepskrachten **kondigen een overgang niet aan** voordat zij bepaalde handelingen gaan doen

persoonlijke competentie

interactie beroepskrachten

Zelfredzaamheid

leeftijd: 4-12

nr: 2209

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

Kinderen krijgen **ruimte voor zelfsturing**, maar de beroepskracht is voor kinderen **beschikbaar** als hulp voor wat kan en mag. Kinderen krijgen de mogelijkheid te **oefenen en zelf te proberen**.

negatief:

Kinderen gedragen zich bij het aangaan en uitvoeren van activiteiten **afhankelijk** van de beroepskracht. Kinderen **mogen of durven niet** zelf te kiezen. Of kinderen trekken zich niets aan van de beroepskrachten en **trekken hun eigen plan**.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Passend aanbod

leeftijd: 4-12

nr: 2315

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

De activiteiten **passen bij de interesse** en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Er is aanpassing of **verandering van aanbod mogelijk** voor één of enkele kinderen. Eventuele resultaatdoelen zijn **gekoppeld aan individuele kinderen**. Inhoud en niveau van activiteiten zijn **'kindvolgend'**.

negatief:

De activiteiten **passen niet bij de interesse** en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Er wordt binnen activiteiten **niet gedifferentieerd** gebaseerd op individuele wensen of mogelijkheden van kinderen. De beroepskrachten **stellen (eigen) resultaatdoelen** waaraan het kind moet voldoen.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Betrokkenheid

leeftijd: 4-12

nr: 2316

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

De meeste kinderen **zijn** het grootste deel van de tijd **betrokken** (aandacht en concentratie) bij hun bezigheid.

negatief:

De meeste kinderen zijn **snel afgeleid**, niet geconcentreerd; er is **geen echte aandacht** voor waar zij mee bezig zijn.

Betrokkenheid

leeftijd: 4-12

nr: 2316

Interactievaardigheden: kind uitkomstmaten - betrokkenheid kinderen

positief:

De meeste kinderen **zijn** het grootste deel van de tijd **betrokken** (aandacht en concentratie) bij hun bezigheid.

negatief:

De meeste kinderen zijn **snel afgeleid**, niet geconcentreerd; er is **geen echte aandacht** voor waar zij mee bezig zijn.

Rituelen

leeftijd: 4-12

nr: 2317

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

De beroepskrachten **zorgen voor gewoontevorming** in de groep door het consequent hanteren van rituelen binnen de hele groep of tussen (bepaalde) kinderen. Beroepskrachten en kinderen **maken samen nieuwe rituelen**.

negatief:

De kinderen in de groep **hebben geen gezamenlijke gedragingen** of gewoontes. En/of kinderen **participeren niet** in de rituelen.

Creatieve en kunstzinnige vorming (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2321

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

Individuele expressie wordt **aangemoedigd**.

negatief:

Individuele expressie wordt **niet aangemoedigd**.

Creatieve en kunstzinnige vorming (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2321

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

Individuele expressie wordt **aangemoedigd**.

negatief:

Individuele expressie wordt **niet aangemoedigd**.

Stimulerend contact

leeftijd: 8-12

nr: 2323

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

- De beroepskrachten **dagen de kinderen uit** om zelf oplossingen te bedenken voor hun problemen of vragen.
- En: De beroepskrachten **gebruiken verschillende situaties** op de dag om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

negatief:

- De beroepskracht **reageert niet op vragen** van kinderen waar kinderen in hun spel tegenaan lopen.
- En/of: De beroepskrachten **gebruiken verschillende situaties op de dag niet** om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Stimulerend contact

leeftijd: 8-12

nr: 2323

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

- De beroepskrachten **dagen de kinderen uit** om zelf oplossingen te bedenken voor hun problemen of vragen.
- En: De beroepskrachten **gebruiken verschillende situaties** op de dag om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

negatief:

- De beroepskracht **reageert niet op vragen** van kinderen waar kinderen in hun spel tegenaan lopen.
- En/of: De beroepskrachten **gebruiken verschillende situaties op de dag niet** om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Taal en denken (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2324

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

- En: De beroepskrachten **benutten veel situaties** om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

negatief:

- En/of: De beroepskrachten **benutten situaties** om in gesprek te gaan met kinderen **niet**.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Taal en denken (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2324

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

- En: De beroepskrachten **benutten veel situaties** om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

negatief:

- En/of: De beroepskrachten **benutten situaties** om in gesprek te gaan met kinderen **niet**.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Ruimtelijk inzicht en techniek (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2325

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

- De beroepskrachten **benutten veel situaties** om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

negatief:

- De beroepskrachten **benutten situaties** om in gesprek te gaan met kinderen **niet**.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Ruimtelijk inzicht en techniek (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2325

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

- De beroepskrachten **benutten veel situaties** om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

negatief:

- De beroepskrachten **benutten situaties** om in gesprek te gaan met kinderen **niet**.

Natuurbeleving (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2326

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

- De beroepskrachten **benutten veel situaties** om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

negatief:

- De beroepskrachten **benutten situaties** om in gesprek te gaan met kinderen **niet**.

Natuurbeleving (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2326

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

- De beroepskrachten **benutten veel situaties** om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

negatief:

- De beroepskrachten **benutten situaties** om in gesprek te gaan met kinderen **niet**.

Fantasiespel, rollenspel (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2328

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

- De kinderen **hebben de mogelijkheid** tot fantasie- of rollenspel.

negatief:

- De kinderen **hebben geen mogelijkheid** tot fantasie- of rollenspel.

Gebruik maken van digitale media (1)

leeftijd: 4-12

nr: 2329

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

- De beroepskrachten creëren, zien en gebruiken kansen om kinderen digitale media te laten ervaren.

negatief:

- De beroepskrachten creëren, zien en gebruiken kansen niet om kinderen digitale media te laten ervaren.

Muziek, dans, drama/theater (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2322

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

navraag-item*wel / niet*

- De beroepskrachten bieden kinderen **wekelijks** een muziek-, dans- of theater activiteit aan.
- En: De beroepskrachten **moedigen kinderen aan** om mee te doen met muziekactiviteiten.
- En: De kinderen **worden vrij gelaten** om mee te doen en kunnen kiezen voor een alternatieve activiteit.

persoonlijke competentie

(leer)ervaringen

Muziek, dans, drama/theater (2)

leeftijd: 4-12

nr: 2322

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

navraag-item

wel / niet

- De beroepskrachten bieden kinderen **wekelijks** een muziek-, dans- of theater activiteit aan.
- En: De beroepskrachten **moedigen kinderen aan** om mee te doen met muziekactiviteiten.
- En: De kinderen **worden vrij gelaten** om mee te doen en kunnen kiezen voor een alternatieve activiteit.

sociale competentie

deel van de groep

Deel van een geheel

leeftijd: 4-12

nr: 3106

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

- De beroepskrachten **dragen uit en laten zien**, dat de inbreng van alle kinderen –en henzelf- ertoe doet in de groep.
- En: De beroepskrachten **verbinden de inbreng van kinderen** met die van de andere kinderen in de groep, **hebben oog voor verschillen en overeenkomsten** en stimuleren daarmee een positief groepsgevoel.

negatief:

- De beroepskrachten **dragen niet uit** dat de inbreng van alle kinderen –en henzelf- ertoe doet in de groep.
- En/of: De beroepskrachten **verbinden de inbreng van kinderen niet** met die van de andere kinderen in de groep. Door de beroepskrachten **wordt niet ingezet** op een positief groepsgevoel.

sociale competentie

deel van de groep

Eigenheid

leeftijd: 4-12

nr: 3107

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten **sluiten aan** op de persoonlijke eigenheid van kinderen. Zij **activeren** de betrokkenheid en **deelname van alle kinderen** op een wijze die recht doet aan het individuele kind.

negatief:

De beroepskrachten geven **onvoldoende aandacht of steun aan de persoonlijke eigenheid** van kinderen. Niet ieder kind wordt bij de groep betrokken.

sociale competentie

deel van de groep

Leren samenspelen

leeftijd: 4-8

nr: 3108

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

De beroepskrachten **laten veel initiatief** voor samenspel **over aan de kinderen**, maar **begeleiden kinderen** die niet mee mogen of kunnen doen. Zij **helpen kinderen** om er weer samen uit te komen.

negatief:

De beroepskrachten **helpen kinderen niet** om contact te leggen en te houden. Zij laten het initiatief voor samenspel **volledig over** aan de kinderen.

sociale competentie

deel van de groep

Stimulerend contact

leeftijd: 4-12

nr: 3109

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

De beroepskrachten **moedigen gesprekken aan** tussen henzelf en de kinderen, en tussen kinderen onderling, door zowel luisteren als praten.

negatief:

De beroepskrachten **moedigen gesprekken** tussen henzelf en de kinderen, en tussen kinderen onderling, **niet aan**.

sociale competentie

deel van de groep

Stimulerend contact

leeftijd: 4-12

nr: 3109

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

De beroepskrachten **moedigen gesprekken aan** tussen henzelf en de kinderen, en tussen kinderen onderling, door zowel luisteren als praten.

negatief:

De beroepskrachten **moedigen gesprekken** tussen henzelf en de kinderen, en tussen kinderen onderling, **niet aan**.

sociale competentie

deel van de groep

Positieve sfeer

leeftijd: 4-12

nr: 3110

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

De beroepskrachten **zetten zich in** voor een positieve sfeer. Kinderen **worden gestimuleerd** elkaar te helpen, voor elkaar op te komen, etc.

negatief:

De beroepskrachten **hebben geen actieve rol** in het realiseren van een positieve groep. Zij houden voornamelijk toezicht, voeren zorgtaken uit en regelen de activiteiten.

sociale competentie

deel van de groep

Participatie / kinderinspraak

leeftijd: 4-12

nr: 3111

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

Voor kinderen is het **mogelijk** om (tussendoor of georganiseerd) **te laten horen** wat hun wensen en ideeën zijn. Beroepskrachten **betrekken de kinderen actief** met taken passend bij het ontwikkelingsniveau.

negatief:

Er is **geen inbreng mogelijk** van kinderen (tussendoor of georganiseerd) waarin kinderen kunnen te laten horen wat hun wensen en ideeën zijn.

sociale competentie

deel van de groep

Aansluiten / in contact

leeftijd: 8-12

nr: 3112

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten laten zien te weten hoe kinderen (onder-, midden- en bovenbouw) zich sociaal ontwikkelen en geven **passende ondersteuning**.

negatief:

De beroepskrachten laten niet zien te weten hoe kinderen zich sociaal ontwikkelen en/of zij **sluiten niet aan** op de behoeften van kinderen.

Ontdekken groepsproces

leeftijd: 4-12

nr: 3205

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

- Kinderen krijgen **informatie en hulp** om contact met groepsgenootjes te maken en te onderhouden.
- En: De beroepskrachten **geven kinderen steun** bij het verkennen van gedeelde interesses of het omgaan met anderen.

negatief:

- Kinderen **krijgen geen informatie en/of hulp** om contact met groepsgenootjes te maken en te onderhouden.
- En/of: De beroepskrachten **geven geen steun** bij het verkennen van gedeelde interesses of het omgaan met anderen.

sociale competentie

ondersteunen interactie

Begeleiden en feedback

leeftijd: 4-12

nr: 3206

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

- De beroepskrachten **begeleiden de positieve interacties** tussen kinderen.
- En: Zij **moedigen aan** tot dialoog en uitwisseling tussen kinderen.
- En: Zij **benoemen en belonen** het als kinderen een conflict (bijna) zelf hebben opgelost.
- En: Beroepskrachten **geven aandacht** aan (spontaan) 'goed' gedrag van de kinderen.

negatief:

- De beroepskrachten hebben **onvoldoende aandacht** voor positieve interacties tussen kinderen.
- En/of: De kinderen worden **niet begeleid** bij interacties onderling.

sociale competentie

ondersteunen interactie

Begeleiden en feedback

leeftijd: 4-12

nr: 3206

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

- De beroepskrachten **begeleiden de positieve interacties** tussen kinderen.
- En: Zij **moedigen aan** tot dialoog en uitwisseling tussen kinderen.
- En: Zij **benoemen en belonen** het als kinderen een conflict (bijna) zelf hebben opgelost.
- En: Beroepskrachten **geven aandacht** aan (spontaan) 'goed' gedrag van de kinderen.

negatief:

- De beroepskrachten hebben **onvoldoende aandacht** voor positieve interacties tussen kinderen.
- En/of: De kinderen worden **niet begeleid** bij interacties onderling.

sociale competentie

ondersteunen interactie

Empathie

leeftijd: 4-12

nr: 3207

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

De beroepskrachten **gebruiken het samen-beleven** en **samen-delen** van ervaringen in de groep, om kinderen te leren emoties met elkaar te delen en/of te verwoorden. Zij **lossen situaties samen op met de betreffende groep** kinderen.

negatief:

De beroepskrachten **gebruiken het samen-beleven en samen-delen** van ervaringen in de groep **niet** om kinderen te leren emoties met elkaar te delen of te verwoorden. Zij **lossen de situatie** met het betreffende kind **individueel** op.

Regie voeren

leeftijd: 4-12

nr: 3208

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

De beroepskrachten grijpen adequaat in bij **negatieve interacties** tussen kinderen. Zij helpen om de betreffende situatie stop te zetten of op te lossen.

negatief:

De beroepskrachten grijpen niet of nauwelijks in bij **negatieve interacties** tussen kinderen (plagen/pesten, kibbelen, schelden, slaan, vechten). Kinderen worden niet aangesproken. Of: De beroepskrachten grijpen **niet adequaat** in.

normen en waarden

afspraken en regels

Grenzen en afspraken

leeftijd: 4-12

nr: 4103

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

De beroepskrachten **leggen uit** waarom afspraken, regels en omgangsvormen belangrijk zijn (afgestemd op leeftijd en ontwikkelingsniveau). Het is voor kinderen **duidelijk** wat de consequenties zijn als zij zich wel/niet aan de afspraken houden.

negatief:

De beroepskrachten **leggen** afspraken, regels en omgangsvormen aan kinderen **op**. En/of het is voor kinderen **niet duidelijk** waar grenzen liggen en wat de consequenties zijn als zij over die grenzen gaan.

normen en waarden

afspraken en regels

Ruimte voor verschillen

leeftijd: 4-12

nr: 4104

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

Alle kinderen worden op een **persoonlijke, respectvolle** en **open** manier behandeld en tegemoet getreden.

negatief:

Eén of meerdere kinderen worden **buitengesloten** of **gediscrimineerd** op grond van persoonlijke kenmerken of achtergrond.

normen en waarden

verantwoordelijkheid en samenzijn

Verbondenheid met anderen

leeftijd: 4-12

nr: 4205

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

Beroepskrachten ondersteunen kinderen in de **geldende omgangsregels**. Kinderen hebben plezier in contact met anderen en reageren positief op andere kinderen.

negatief:

Beroepskrachten **begeleiden** kinderen **onvoldoende** in de geldende omgangsregels. Of er is **geen plezier** in het contact met andere kinderen. Of kinderen **reageren niet positief** op elkaar.

Structuur

leeftijd: 4-12

nr: 4206

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

In de ruimte is op specifieke plaatsen **informatie** aanwezig (pictogram, woord, slogan, lijstje) waardoor kinderen **weten welke afspraken** of regels op die plaatsen en in de gehele ruimte gelden.

negatief:

In de ruimte zijn **geen aanwijzingen** met informatie over afspraken en regels.

normen en waarden

verantwoordelijkheid en samenzijn

Inclusie en bewustzijn

leeftijd: 4-12

nr: 4207

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

In het aanbod aan kinderen is **aandacht** voor hoe kinderen leren **omgaan met diversiteit**.

negatief:

In het aanbod aan kinderen **is geen aandacht** voor hoe kinderen leren **omgaan met diversiteit**.

normen en waarden

verantwoordelijkheid en samenzijn

Inclusie en bewustzijn (2)

leeftijd: 4-12

nr: 4208

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

Beroepskrachten laten **inclusief gedrag** zien. En indien van toepassing **bespreken en dagen beroepskrachten de kinderen uit** na te denken over niet-inclusief én niet-stigmatiserend gedrag en inclusieve én stigmatiserende ideeën.

negatief:

Beroepskrachten **uiten** stereotiep gedrag en stereotype ideeën. En/of: Beroepskrachten **negeren of moedigen** stereotiep gedrag en stereotype ideeën **aan**.

normen en waarden

verantwoordelijkheid en samenzijn

Inclusie en bewustzijn (2)

leeftijd: 4-12

nr: 4208

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

Beroepskrachten laten **inclusief gedrag** zien. En indien van toepassing **bespreken en dagen beroepskrachten de kinderen uit** na te denken over niet-inclusief én niet-stigmatiserend gedrag en inclusieve én stigmatiserende ideeën.

negatief:

Beroepskrachten **uiten** stereotiep gedrag en stereotype ideeën. En/of: Beroepskrachten **negeren of moedigen** stereotiep gedrag en stereotype ideeën **aan**.

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 4-12

nr: 4303

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - structureren en grenzen stellen

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

negatief:

Er is geen sprake van professioneel handelen door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

normen en waarden

voorbeeldfunctie

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 4-12

nr: 4303

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - sensitieve responsiviteit

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

negatief:

Er is geen sprake van professioneel handelen door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

normen en waarden

voorbeeldfunctie

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 4-12

nr: 4303

Interactievaardigheden: emotionele kwaliteit - respect voor autonomie

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

negatief:

Er is geen sprake van professioneel handelen door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 4-12

nr: 4303

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - ontwikkelingsstimulering

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

negatief:

Er is geen sprake van professioneel handelen door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 4-12

nr: 4303

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - praten en uitleggen

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

negatief:

Er is geen sprake van professioneel handelen door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 4-12

nr: 4303

Interactievaardigheden: educatieve kwaliteit - begeleiden interacties tussen kinderen

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

negatief:

Er is geen sprake van professioneel handelen door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan** een **sociale en emotionele veiligheid** in de groep.